

เขตสงวนชีวมณฑลเปรักโตอัล : การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนในกัมพูชา

จุดมุ่งหมาย

กรณีศึกษานี้เป็นการศึกษาการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ริเริ่มโดยรัฐบาลกัมพูชาและหน่วยงานระหว่างประเทศผู้บริจาคเงินเพื่อที่จะคุ้มครองแหล่งอาศัยที่สำคัญในพื้นที่ชุ่มน้ำบริเวณโตนเลสาบของกัมพูชา โดยจะเสนอรายละเอียดของการพัฒนาและใช้ยุทธศาสตร์การจัดการเชิงบูรณาการเพื่อก่อตั้งเขตสงวนชีวมณฑลของยูเนสโกที่จะคุ้มครองแหล่งอาศัยของนกที่เปรักโตอัลในทะเลสาบใหญ่ซึ่งเป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ โดยจะเน้นถึงการส่งเสริมการอนุรักษ์โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการ การสร้างจิตสำนึก และการให้การศึกษา พร้อมทั้งได้ศึกษาถึงอุปสรรคด้านสถาบันและด้านกฎข้อบังคับที่เกิดขึ้นในการดำเนินโครงการให้เกิดความสำเร็จ ตลอดจนศึกษาถึงวิธีแก้ปัญหาอุปสรรค

หัวข้อที่อยู่ในแผนงานการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม

- แนวคิดและประโยชน์ของการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ
- อุปสรรคของการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ
- เครื่องมือเชิงนโยบายของการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการ
- เครื่องมือการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการสำหรับการปฏิบัติ
- การพัฒนาการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการที่ได้ผลสำหรับกลุ่มแม่ข่าย
- การตื่นตัวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนและสิ่งแวดล้อม

ประเด็น

ประเด็นสำคัญของกรณีศึกษานี้คือ

1. การคุ้มครอง การอนุรักษ์ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อการใช้ประโยชน์ในระยะยาวและสงวนไว้ให้คนในรุ่นต่อไป
2. ความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรเนื่องจากความขัดแย้งของวัตถุประสงค์ในการจัดการทรัพยากรที่ใช้ร่วมกัน
3. การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับรากหญ้าเพื่อการจัดการทรัพยากรที่ดีในท้องถิ่น
4. การปรับโครงสร้างของกฎระเบียบและแนวนโยบายเพื่อสนับสนุนให้เกิดการจัดการอย่างยั่งยืน

- ชี้ให้เห็นถึงการขาดความรู้จากงานวิจัยที่จะทำให้เข้าใจการทำงานและเสถียรภาพของระบบนิเวศเพื่อช่วยในการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากร

วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

เมื่อจบกรณีศึกษา ผู้เข้าอบรมควรทำสิ่งต่อไปนี้ได้ :

- ระบุชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามที่เปรักโตอัล และอธิบายการคุกคามนั้น
- เข้าใจถึงความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรและตัวอย่างของการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนที่ทะเลสาบใหญ่ (Great Lake)
- เสนอแนะนโยบายเพื่อแก้ปัญหาขัดแย้งในการใช้ทรัพยากร
- อธิบายถึงบทบาทของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- ให้ตัวอย่างด้านสถาบันและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน
- อธิบายถึงข้อจำกัดของรัฐบาลกัมพูชาในการที่จะให้มีเขตสงวนเปรักโตอัลและบทบาทของประเทศอื่น ๆ

โครงการโดยสังเขป

บทนำและภูมิหลัง

เปรักโตอัล คือ พื้นที่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของป่าน้ำท่วมบริเวณทะเลสาบใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งผสมพันธุ์ที่สำคัญที่สุดของนกน้ำที่ใกล้สูญพันธุ์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และเป็นที่อยู่ของนกสิบชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามหรือใกล้จะถูกคุกคาม อย่างเช่น Greater Adjutant, Spot – billed pelican, Oriental darter, Painted stork และ Black – headed ibis ในเดือนตุลาคม ค.ศ.1997 ยูเนสโก (UNESCO) ได้ให้บริเวณนี้ (ดูรูปที่ 1 และ 2) เป็นพื้นที่คุ้มครองที่สำคัญของเขตสงวนชีวมณฑลโตนเลสาบ

ทะเลสาบใหญ่ มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์สามารถรองรับชุมชนขนาดใหญ่ได้ หมู่บ้านลอยน้ำส่วนใหญ่ในเขตน้ำเอ่อล้นของทะเลสาบนี้มีอายุร่วมร้อยปีแล้ว เป็นหมู่บ้านที่ทำการประมงและอาชีพต่อเนื่องกับการประมงเป็นหลัก วิถีชีวิตของผู้คนแทบจะไม่มีเปลี่ยนแปลงจากที่อยู่กันมาโดยมีรายได้หลักจากการจับปลา

การจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลอยู่ในความรับผิดชอบร่วมกันของกระทรวงสิ่งแวดล้อมและกระทรวงเกษตร ป่าไม้และประมง ที่น่าสนใจคือ หน่วยงานทั้งสองนี้มีวัตถุประสงค์ในการจัดการที่ขัดแย้งกันอยู่ กล่าวคือ กระทรวงสิ่งแวดล้อมมุ่งเน้นการปกป้องอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนเพื่อการใช้ประโยชน์ในระยะยาวสำหรับคนรุ่นต่อไป ตรงกันข้าม

กระทรวงเกษตร ป่าไม้และประมงเน้นในเรื่องการจัดการประมงเพื่อเพิ่มปริมาณการจับปลาในพื้นที่ที่กระทรวงให้สัมปทานไปและมีการให้ชาวประมงมาเช่าช่วงพื้นที่จับปลา

กระทรวงสิ่งแวดล้อมได้มีการริเริ่มครั้งสำคัญในปี ค.ศ.1995 โดยจัดตั้งหน่วยความร่วมมือทางเทคนิค (Technical Cooperation Unit) ขึ้นเพื่อทำหน้าที่จัดพื้นที่สงวนชีวมณฑลในทะเลสาบใหญ่ หน่วยความร่วมมือทางเทคนิคได้รับการสนับสนุนจากองค์การยูเนสโกและประเทศในประชาคมยุโรป (European Union) เมื่อไม่นานมานี้หน่วยความร่วมมือทางเทคนิคได้กลายมาเป็นสำนักเลขาธิการของคณะกรรมการแม่ข่ายน้ำโขงแห่งประเทศไทย

เป้าหมายหลักของหน่วยความร่วมมือทางเทคนิค คือ การค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีความสำคัญสูงภายในพื้นที่สงวนชีวมณฑลเปรกโตอัล และให้ความรู้แก่ชุมชนท้องถิ่นและผู้มาเยือนเกี่ยวกับการจัดการอย่างยั่งยืนและวิธีการอนุรักษ์

หน่วยความร่วมมือทางเทคนิคดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

- จัดตั้งสถานีวิจัยภายในพื้นที่สงวน
- ตรวจนับนก
- ให้ความรู้แก่ชุมชนท้องถิ่น
- จัดตารางการเข้าชมของนักท่องเที่ยวและจัดทำคู่มือสำหรับนักท่องเที่ยวเพื่อหลีกเลี่ยงการรบกวนสัตว์ป่า
- ร่างแผนการจัดการสิ่งแวดล้อม
- หารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะกรมประมงและกลุ่มชาวประมงเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากร

แนวทางการจัดการพื้นที่สงวนชีวมณฑลเปรกโตอัล

พื้นที่สงวนชีวมณฑลเปรกโตอัลมีการดำเนินการหลายขั้นตอน โดยหน่วยความร่วมมือทางเทคนิคดำเนินการภารกิจต่าง ๆ ที่มีลักษณะเกี่ยวโยงกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จในระยะยาวและเพื่อส่งเสริมให้มีการคุ้มครองทะเลสาบใหญ่มากขึ้นโดยการเสนอขึ้นทะเบียนมรดกโลกและให้เป็นแหล่งอนุรักษ์แรมซาร์

ขั้นที่ 1 – กำหนดยุทธศาสตร์การจัดการแบบองค์รวม

ภารกิจในขั้นของการพัฒนายุทธศาสตร์สำหรับพื้นที่สงวนนี้ประกอบด้วย

- ตรวจสอบโครงการขององค์กรพัฒนาเอกชน (เอ็นจีโอ) องค์กรระหว่างประเทศผู้ให้เงิน และรัฐบาลกัมพูชาที่กำลังดำเนินการอยู่และที่มีแผนจะดำเนินการในบริเวณรอบทะเลสาบใหญ่เพื่อดูว่าโครงการเหล่านั้นมีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกัน

- รวบรวมข้อมูลทางสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ของคนในบริเวณทะเลสาบใหญ่
- ระบุประเด็นปัญหาการใช้ทรัพยากรในเขตต่าง ๆ ของพื้นที่สงวนฯ
- กำหนดเกณฑ์สำหรับการประเมินความยั่งยืนทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และการตีค่าทางเศรษฐกิจของทรัพยากรพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่สงวนฯ
- ทำการวิเคราะห์ปัจจัยด้านสถาบันและกฎหมายที่จะมีผลต่อการจัดการพื้นที่สงวนเพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นในการจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับความยั่งยืนด้านสถาบัน
- เสนอยุทธศาสตร์การจัดการแบบองค์รวมสำหรับพื้นที่สงวนฯ รวมทั้งกลไกในการนำไปปฏิบัติ/ติดตามผล
- ศึกษาหาหนทางในการเพิ่มความร่วมมือระหว่างหน่วยงานปฏิบัติของรัฐบาลกัมพูชา ความร่วมมือในระดับชาติ และความร่วมมือระหว่างองค์กรระหว่างประเทศผู้ให้เงิน
- แสดงถึงวิธีการที่ชุมชนจะมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและการตัดสินใจได้
- สร้างความตื่นตัวด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารและการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสิทธิและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการคุ้มครองดินแดน

ขั้นที่ 2 – ส่งเสริมการประสานงานและเครือข่าย

เพื่อชี้ให้เห็นถึงความซ้ำซ้อนของพื้นที่รับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ระหว่างหน่วยงานจึงดำเนินมาตรการดังต่อไปนี้

- เริ่มการพูดคุยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตัวแทนชุมชน ผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญการเฉพาะ ด้านที่อยู่อาศัยและทำงานในบริเวณทะเลสาบใหญ่
- ประสานงานการวิจัยร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐบาลกัมพูชาและองค์กรอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยให้จัดเก็บข้อมูลได้สะดวกขึ้น
- จัดเวทีสาธารณะเพื่อพูดคุยกับประชาชนในประเด็นสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจและ ทบทวนข้อเสนอโครงการ
- ช่วยทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ดีขึ้นระหว่างภาคเอกชน ภาคประชาชน และผู้ตัดสินใจ
- ส่งเสริมให้มีการประสานงานมากขึ้นระหว่างโครงการต่าง ๆ ที่เป็นขององค์กรผู้ให้เงินส่งเสริมการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐบาลกัมพูชาผ่านเครือข่ายการประสานงานระหว่างกระทรวงต่าง ๆ
- เผยแพร่รายงานความก้าวหน้าและผลสำเร็จโดยใช้ อี-เมลล์ อินเทอร์เน็ต และการแจก เอกสาร

ขั้นที่ 3 – จัดทำฐานข้อมูลและระบบการจัดการสารสนเทศ

ในขั้นนี้มีกิจกรรมดังนี้ คือ

- พัฒนาฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศเชิงภูมิศาสตร์ (GIS) สำหรับการเก็บและสังเคราะห์ข้อมูล
- จัดตั้งห้องสมุดสำหรับนักวิจัย
- จัดทำรายชื่อวรรณกรรมที่มีอยู่แล้วและเตรียมที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยที่อยู่ระหว่างดำเนินการในพื้นที่ทะเลสาบใหญ่

ขั้นที่ 4 – แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

งานสำคัญของหน่วยความร่วมมือทางเทคนิค ก็คือ การตั้งคณะกรรมการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นภายในกระทรวงสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการท่องเที่ยวในแนวทางนี้ก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการ เช่น การสร้างรายได้ในท้องถิ่นและรายได้สำหรับนักวิจัย เป็นหลักประกันว่าโครงการพื้นที่สงวนฯจะสามารถเลี้ยงตัวเองอยู่ได้ อย่างไรก็ตามกิจกรรมนี้จะสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับว่าหน่วยความร่วมมือทางเทคนิคจะปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพดังได้กล่าวมาแล้ว

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศระดับเล็กถึงปานกลางมีกำหนดจะเริ่มในไม่ช้านี้ จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านขึ้นประกอบด้วยผู้สนใจ (เช่น หัวหน้าหมู่บ้าน ผู้รับสัมปทานจับปลา คณะทำงานอนุรักษ์ อดีตคนจับนก) คณะกรรมการนี้จะช่วยกันกำหนดแหล่งท่องเที่ยว (ตัวอย่างเช่น จุดดูนก ฟาร์มจระเข้ และการจับปลาเพื่อนำมาขายในบริเวณหมู่บ้านรอบๆ) กำหนดค่าเข้าชม จัดหามัคคุเทศก์ เรือให้เช่า ที่พักและร้านอาหาร จะมีการสอนชาวบ้านให้ทำหน้าที่มัคคุเทศก์ท้องถิ่นสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น การสอนภาษาอังกฤษซึ่งคณะกรรมการจะหาครูมาสอนให้โดยไม่เก็บเงิน ทำให้ชาวบ้านสามารถรับประโยชน์จากนักท่องเที่ยวได้โดยตรง

คณะกรรมการการท่องเที่ยวของหน่วยความร่วมมือทางเทคนิคได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีแผนไว้ล่วงหน้าที่จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้เป็นไปอย่างยั่งยืน เช่นการเสนอแนะว่ายังไม่ควรให้นักท่องเที่ยวเข้าไปที่จุดดูนกอย่างน้อยในปีแรก เพราะอาจจะเป็นการรบกวนแหล่งผสมพันธุ์ของนกก การดูนกจะจำกัดอยู่ในบริเวณธารน้ำเท่านั้น เช่น ที่เปรคดา (Prek Da) ซึ่งสามารถเข้าไปได้ไม่ยากด้วยเรือที่เครื่องไม่ดังหรือเรือพาย ถ้าทำตามกฎระเบียบนี้ก็จะลดผลกระทบต่อคนกลางได้ คณะกรรมการยังได้วางแผนที่จะจัดทำเอกสารมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้ทราบถึงจุดมุ่งหมายของการอนุรักษ์และยุทธศาสตร์การจัดการในพื้นที่สงวนฯ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับนกที่พบอยู่ในพื้นที่สงวนฯ เงินรายได้ก็จะนำไปเป็นค่าใช้จ่ายของโครงการต่อไป

นอกจากจะมีแผนด้านจัดหาสิ่งสนับสนุนการทำงานแล้วคณะกรรมการนี้ยังพิจารณาด้วยว่าจะนำรายได้ไปใช้อย่างไรจึงจะเกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งก็พบว่าทางที่จะจูงใจได้ดีที่สุดก็คือควรมำเงินรายได้ไปใช้ในการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านด้วยการให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้เลือกว่าต้องการเงินสำหรับพัฒนาสิ่งใดก่อน (เช่น ให้สินเชื่อ พัฒนาการศึกษา) และพบว่าวิธีการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้ดีที่สุดก็คือให้ความสำคัญกับชาวบ้านที่ยากจนกว่าคนอื่น พวกที่เคยมีรายได้จากการจับนกไปขายและพวกที่เคยได้ใช้ประโยชน์อย่างไม่ยั่งยืนจากทรัพยากรป่าไม้ การแบ่งผลประโยชน์ในลักษณะนี้ประกอบกับการให้การศึกษาและการปลูกจิตสำนึกของชาวบ้านจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ช่วยให้โครงการมีความยั่งยืน ชาวบ้านเองก็จะมีแรงจูงใจที่จะเลิกการกระทำที่ไม่ยั่งยืนและไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของโครงการที่จะอนุรักษ์และปกป้องที่พื้นที่สงวนฯ นี้ไว้ นอกจากนี้คณะกรรมการยังพิจารณาที่จะหาทางเพิ่มรายจากแหล่งอื่นให้ชาวบ้าน เช่น รายได้จากการเลี้ยงปลาหรือเลี้ยงเป็ดอีกด้วย

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้เป็นจุดสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาวของโครงการพื้นที่สงวนฯ จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาชมนครวัดและพักที่เสียเปรียบเพื่อดูนกในพื้นที่สงวนฯได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และก่อให้เกิดประโยชน์ถึงสองทางคือ (1) ช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นมีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้นได้โดยเลิกการจับปลาและอื่น ๆ ที่สร้างความไม่ยั่งยืนแก่ทะเลสาบใหญ่ (2) คนตื่นตัวเห็นความสำคัญของแหล่งอาศัยและสัตว์ป่าในบริเวณเปรักโตอัลมากขึ้น ช่วยให้เกิดการรณรงค์กำลังร่วมกับฝ่ายรัฐบาลกัมพูชาและฝ่ายองค์กรต่างประเทศผู้ให้การสนับสนุนในการอนุรักษ์และคุ้มครองแหล่งอาศัยแห่งนี้

การเยี่ยมชมสถานที่

ผู้เข้าอบรมจะเข้าชมเปรักโตอัลเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการคุ้มครองในพื้นที่สงวนฯ และศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการของชุมชนท้องถิ่น ผู้เข้าอบรมจะได้พูดคุยกับตัวแทนของหน่วยความร่วมมือทางเทคนิค เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการส่งเสริมการจัดการแบบยั่งยืนในทะเลสาบใหญ่ ทั้งหมดนี้จะใช้เวลาหนึ่งวัน

ผู้เข้าอบรมจะแบ่งกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มจะต้องสัมภาษณ์และถามปัญหาในประเด็นที่ได้รับมอบหมายดังสรุปในตาราง

เมื่อเยี่ยมชมโครงการแล้ว กลุ่มย่อยจะต้องนำเสนอผลให้ผู้เข้าอบรมได้รับฟังโดยเน้นถึงบทเรียนที่ได้จากการอบรมที่ช่วยเสริมในเรื่องการจัดการอย่างยั่งยืนและเรื่องทฤษฎีการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมแบบองค์รวมที่สอนในหลักสูตรนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์	จุดเน้น
ชาวประมงท้องถิ่น	วิธีการจับปลา (เครื่องมือ ชนิดพันธุ์ปลา ขนาดปลา) พื้นที่ที่จับปลา (นอกเขต/ในเขตสัมปทาน) ความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรกับกลุ่มผู้มีสัมปทาน การจัดสรรทรัพยากร ความรู้เกี่ยวกับปริมาณปลา รายได้
พวกเก็บไม้ฟืน	วิธีการเก็บไม้ฟืน สถานที่และเวลาที่เก็บไม้ฟืน ชนิดพันธุ์ต้นไม้และจำนวน การใช้ประโยชน์ไม้ฟืน ผลกระทบต่อป่าไม้ น้ำท่วมถึง ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบต่อนกที่เข้าป่าเป็นแหล่งอาศัย
หัวหน้าหมู่บ้านหรือชุมชน	คุณภาพชีวิต ปัญหาด้านสังคมในหมู่บ้าน การจัดการทรัพยากรแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน รายได้อื่นนอกจากการจับปลา แหล่งเงินเชื่อหรือเงินทุนที่มี
ตัวแทนของหน่วยความร่วมมือทางเทคนิค	การจัดเตรียมด้านสถาบันและกฎระเบียบสำหรับการจัดการ การจัดทำอำนาจในส่วนของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ความเข้าใจของจุดหมายและวัตถุประสงค์ การร่วมมือกับผู้รับสัมปทานจับปลา การมีส่วนร่วมของเอ็นจีโอ (NGO) และองค์กรผู้ให้การสนับสนุน
กลุ่มอื่น ๆ ที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	การคาดประมาณความต้องการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ยุทธศาสตร์การจัดการให้มีรายได้สูงสุด มาตรการเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประเมินการผลประโยชน์ที่ชุมชนท้องถิ่นจะได้รับ ผลกระทบทางบวกจากนักท่องเที่ยวที่มาชมพื้นที่สงวนชีวมณฑล ผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นได้จากนักท่องเที่ยว

ความรู้ที่ได้รับ

หลังการจบกรณีศึกษาและการเยี่ยมชมโครงการแล้ว ผู้เข้าอบรมควรจะได้เรียนรู้สิ่งต่อไปนี้

1. ภูมิปัญญาพื้นบ้านเกี่ยวกับระบบนิเวศ อาจช่วยการจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืนในภาวะสมดุลปกติ แต่ความจำเป็นทางเศรษฐกิจและการที่ไม่สามารถจะเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างเดิม อาจทำให้ชุมชนท้องถิ่นต้องทำสิ่งที่ไม่ยั่งยืน
2. การส่งเสริมให้มีการจัดการอย่างยั่งยืนคงไม่ประสบความสำเร็จ ถ้าหากขาดการคำนึงถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่นและไม่ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการ ตลอดจนการแบ่งปันผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
3. การศึกษาและการปลูกจิตสำนึกของชุมชนท้องถิ่นและผู้ใช้ทรัพยากรเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารจัดการที่สร้างความไม่ยั่งยืน
4. การวิจัยเพิ่มเติมเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อแสวงหาความรู้ที่ยังขาดอยู่สำหรับสนับสนุนการจัดการอย่างยั่งยืน
5. การเปลี่ยนแปลงด้านสถาบันและกฎระเบียบ เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้การจัดการอย่างยั่งยืนเริ่มต้นได้ และเป็นการลดความซ้ำซ้อนในการทำงานของหน่วยงานรัฐบาล พร้อมทั้งเป็นการปรับโครงสร้างการจัดการเดิมที่มีส่วนสร้างความไม่ยั่งยืน (เช่น ระบบการให้สัมปทานจับปลาในทะเลสาบใหญ่)

เอกสารอ้างอิง

- Goes, F., H. Chamnan, S. Mean, L. Kent and M. Rethy. 1998. Waterbird Counting and Survey at Prek Toal. Tonle Sap Technical Coordination Unit. Cambodian Ministry of Environment.
- TCU. 1998. Project Proposal for Tonle Sap Biosphere Reserve. Technical Coordination Unit for the Tonle Sap. Cambodian Ministry of Environment.
- TCU. 1996. Strategy and Action Plan for the Protection of the Tonle Sap. The Technical Coordination Unit for the Tonle Sap. Cambodian Ministry of Environment

รูปที่ 2 บริเวณเปรกโตอัล (เขตสงวนชีวมณฑลโดนเลสาบ) ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของนกน้ำ
นานาชนิด

